

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINIEVA ULICA 8. — TELEFON: 21-22, 23-23, 23-24, 23-25.
IZKLJUCNO ZASTOPSTVO za oglaševanje in Kraljevina Italija in ministrstvo za
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO

— Izjava več dan opoldna. Mesečna naročnina 6.— L. Za mesečnostvo: 15.20 L.

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Boji v pokrajini Derne

Ob učinkoviti podpori letalstva prodirajo čete osi v pokrajino Derne — Hud poraz indijskih čet — Stalno bombardiranje Malte

Glavni stan italijanskih oboroženih sil je bil 4. februarja naslednje 613. vojno poročilo:

Indijske čete, ki so imele naloge, da ni zavarovalo angleški umik v zapadni Cirenski, so bile hudo poražene.

Cete osi, ki jih učinkovito podpira letalstvo, napredujejo v pokrajino Derne.

Oddelki nemškega letalstva so bombardirali vojne naprave, letalske lope in skladisca na Malti. Na ciljih, ki so bili ponovno zadeti, je bilo opaziti požare in eksplozije.

Angleško opravičevanje

Rim, 5. februar. s. Po vseh Timesa iz glavnega stana v Kairu so angleške čete doživeli poraz, predvsem zaradi tega, ker je bilo razmerje lahkih tankov preveliko v primeri s težkimi tanki. Razmeroma občutljivi lahki tanki Anglezov so prišli v boj z okretnimi tanki sovražnika, ki so bili mnogo jače oboroženi.

Pesimizem v Londonu

Zeneca, 5. februar. s. Londonski dopisniki švicarskih listov poročajo, da povzročajo angleškemu javnemu mnjenju zmage italijansko-nemških sil v Libiji in položaj v Vzhodni Aziji velike skrb. Angleško javno mnenje od Dunkerquea ni bilo še nikoli s svojo moralo tako na teh. Angleški vojaški krogi so črnogledi glede omenjene osi v Cirenski, piše dopisnik lista »Gazzette de Lausanne«, dočim se je še pred dnevi verjelo, da se bodo po prvem zaletu italijansko-nemške čete ustavile. Zdaj priznavajo, da lahko še dolgo napredujejo. Odlične uspehe sovražnika pojasa-

njujejo v Londonu s trditvijo, da čete osi niso dobile samo močnih ojačanj, temveč so se polastile tudi v zadnjih operacijah velikih skladisč, ki so jih ustanovili Anglezi v predvidevanju nadaljnje operacije.

Pomen izgube Bengazija za Angleze

Rim, 5. februar. s. »Daily Express« objavlja poročilo svojega vojaškega sodelavca, v katerem se navaja:

Ni še nobene uradne vesti iz glavnega angleškega štaba o umiku 8. brigade iz Bengazija. Sovražnik je obnovil ofenzivo v Libiji mnogo prej, karov se je prizakovalo. Poveljništvo teh osi je napadel z vso naglico preko puščave v smeri oaze El Mehili, neka druga močna kolona pa je prodrala proti Bengaziju. Obnovitev napada je bila omogočena iz raznih razlogov. Včeraj sem napisal, da potrebuje poveljništvo čet osi ojačanja. Ta ojačanja je dobilo. Odlično je bila izvedena organizacija popravil tankov, ki so lahko takoj stopili v akcijo. Izguba Bengazija nam odvrzla zelo koristno letališče za oskrbovanje in odlično letališče Benino ter sleherno naše upanje za vzvratje Tripolisa.

Odlikanje generala Calvia di Bergola

Rim, 5. februar. s. Hitler je odlikoval z želenim križem prvega reda generala Giorge Carla Calvia di Bergola v priznanje njegovega delovanja v teku vojnih akcij osi v Severni Afriki. Odlikanje je bilo generalu te dni izročeno v nekem kraju Cirenske.

Vojni napor Italije

izziva povsod občudovanje in priznanje italijanskemu vojaku

Bukarešta, 5. februar. s. V raznih člankih rumunskih listov opozarjajo na ogromen vojni napor Italije. »Universul« piše med drugim, da je italijanski vojak v zraku in na morju ter v puščavi kakor tudi v zaledenih ruskih stepih dokazal svoje borbenne kreposti. Na vzhodni fronti so oficirji in italijanski vojaki imeli priliko spoznati čustva in duha rumunskih čet in so se lahko prepricali, ki jih noben drug narod ne more biti bližji, kajti rumunski narod hoče odpraviti svoje trpljenje na temelju idealnih pravice, ki jih je postavil Duke in nadaljuje naravno akcijo latinske, solidarnosti.

Budimpešta, 5. februar. s. Še velno so predmet komentarje madžarskega tiska angleški porazi na vseh frontah. Tisk poudarja, kako najtežji udarci, ki jih Japonci zadojejo Anglezem na Pacifiku in Italijani ter Nemci v Severni Afriki, rušijo rožno-ešljive, v katerih so se zibali zastopniki angleške propagande in sam Churchill. »Pester Lloyd« piše, da so bili odločilni činitelji v zmagovalni italijanski in nemški prototifenzivi v Libiji popoln sporazum med poveljstvji ter popolno sodelovanje Italijan-

skih in nemških čet. Hitler je izrazil svoje zadovoljstvo spriču uspeha generala Rommela s tem, da ga je imenoval za armadnega generala, Nj. Vel. Kralj in Cesar pa je izrazil zahvalo generalu Bastiču s podjetljivo visokim odlikovanjem velikega križa Savojskega vojaškega reda. Mažarska javnost, ki je vedno sledila in se sledi drznim akcijam italijanskih čet na vseh frontah, smatra odlikovanje generala Bastiča za priznanje velikih vojaških kreposti italijanskega vojaka, ki je tudi v tej vojni neštetokrat dokazal svoje vojne sposobnosti. Neizbrisne strani sovražnika junašča, ki so jih napisale italijanske čete z bortami v Hal Faji in Solumu, bodo za vedno uklesane v srca Madžarov. General Bastič je bil kons položaju. Uspelo mu je umakniti svoje sile na položaje, s katerih je bila italijansko-nemškim silam omogočena prototifenziva. Genialni ofenzivni načrt italijanskih nemških sil v Libiji je zaslužna tesnega sodelovanja med italijanskim in nemškimi generali. Ves madžarski narod spremlja z občudovanjem zmagovite operacije v Severni Afriki in povsod, kjer se bore sile osi in njih zavezniki.

Živahni boji na vzhodu

Bombe na zapadno Anglijo — Nadaljuje uspehi v severni Afriki

In Hitlerjevega glavnega stana, 4. februar. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje vojno poročilo: Živahni boji na vzhodnem bojišču.

Bojna letala so bombardirala v pretekli noči pristaniške naprave v južnozapadni Angliji.

V severni Afriki so bile poražene in vrzene nazaj indijske sile, ki so jih postavili za kritje britanskega umika. Skupne nemške bojne letala so bombardirale kolone motornih vozil na področju okrog Tobruka kakor tudi skladisca sovražnih vojnih potrebščin pri Marsu Matruhu.

Letalski napadi na letalska oporišča, postopjanje protiletalskega topništva in druge vojaške naprave na otokih Malta in Gozzo so se nadaljevale.

Finski odsek

Helsinki, 5. februar. s. Včerajšnje poročilo glavnega stana o operacijah v zadnjih 24 urah navaja:

Na vseh kopnih frontah uničuje naše topništvo z metalic bomb sovražne položaje, utrditve in sovražni vojaški defenzivne gnezda. Na nekaterih odsekih je sovražnik odgovoril s topniškim strelnjam, ki ni imelo nobenega učinka. Sovražni oddelki, ki so prodriči do naših položajev, so bili z našim topništvom in pehoto povsod razpršeni. Naša pehotna je onemogočila vse sovražne poizkusne izvajanja izvidništva v naših prednjih črtah. Finske letalske sile so hudo zadele naprave murmanske železnice. Zadet je bil med drugim tudi neki vlak Bombardirana je bila neka vas, ki je sovražnik zasedel v severnem odseku vzhodne fronte, kakor tudi barake čet v ozim Aunus; južno, od Svira so naši lovci obstrelieli s strojnicami na nekem zamrznjenem jezeru sovražno stotnjo in jo do polovice uničili.

Izdelovanje sintetičnega bencina v Bolgariji

Sofija, 5. februar. s. Ze nekaj časa dela bolgarski narodni urad poizkuse za proizvodjanje bencina iz premoga. Poizkusi so popoloma uspeli zaradi velike količine premoga, ki se nahaja v Bolgariji in zaradi tega, ker je v tem premogu mnogo nafta. Urad predvideva, da bo lahko proizvajal do leta 20 milijonov litrov bencina in da bo v bodoči se znatno povečal proizvodnja. Trije bolgarski inženjerji so včeraj odpovedovali v Nemčijo, kjer bodo proučili tehniko proizvajanja sintetičnega bencina.

Strogi ukrepi proti židovski propagandi na Madžarskem

Budimpešta, 5. februar. s. Zaradi razširjanja lažnih tujih vesti in defetiščne propagande je policija zaplenila 27 radijskih aparatorjev in arretirala njih lastnike. V večini so židje, ki so bili izročeni solisti. V Kološvarju so oblasti odredile, da smejo biti v sredistvu mesta odprete samo ariskske trgovine. Številni židovski trgovci so se presestili v Geto.

Novi milijardni krediti za bolgarske vojske

Sofija, 5. februar. s. Finančno ministrstvo je predložilo parlamentu zakonski načrt za izreden kredit 2 milijard 600 milijonov levolov za vojsko. V svojem poročilu k načrtu poddarja minister, da je povečanje vojaških stroškov za ojačanje vojske zaradi menarodnega položaja nujno potrebno.

Napadi na Malte

Rim, 4. februar. s. Vesti iz Kaire kažejo, da se silni letalski napadi na Malto nenehoma nadaljujejo. V pondeljek je bila Malta 10 krat alarmirana. (Le Ultime Notizie.)

Splošni napad na Singapur

Stalno letalsko bombardiranje in neprestano obstrelovjanje s topovi izziva v mestu, ki je v plamenih, vedno večjo zmedo

Stockholm, 5. februar. s. »Svenska Dagbladet« poroča iz Singapura, da so Japonci pričeli s totalnim napadom na Singapur, ki se zdaj nahaja pod pleksinskim ognjem japonskega topništva, ki je razmeščeno na kopnem in pod ognjem japonskih bombnikov, ki si sledi v valovih neprestano nad mestom. Položaj Singapura, ki leži na odprtih ravninah, je izredno ugoden za napad, dočim branilci ne morejo mnogo stojati.

za maloštevilne Indijce, ki so se v dvonih, oponzirajo, da je prišel trenutek za osvojitev izpod stoltnega angleškega sunženstva.

Oporišče 100 km od Ranguna

Tokio, 5. februar. s. Zastopnik informacijske službe vlade je poudaril, da so Japonci z zasedbo letališča v Mulmeiu pridobili oporišče za svoje bombnike, ki je komaj 100 km oddaljeno od Ranguna.

Beg Anglezov iz Mulmeina

Tokio, 5. februar. s. Dopisnik lista »Asahi« poroča v posebnem poročilu o vkorakenju japonskih čet v Mulmeiu, ki je po Rangunu v Mandalayu tretje največje mesto v Birmaniji. Mulmein, ki leži ob reki Salween, ne kaže velikih znakov bitke, razen nekaj pogorij v srednjiču mesta. V okolici mesta so strelski jarki in kaverne. V sedemih letalskih poveljništva so Japonci našli neštevilne kopije angleškega sverjnika. Na kolodvoru v Mulmeiu so našli 300 polnih tovornih vagonov brez lokomotiv, kar kaže, da so se Anglezi posluševali tudi lokomotiv, kar so bili bezplačni. Vzdolž pomolov so bili številni avtomobili in manjše ladje, toda med njimi ni bio nobenega parnika.

Ameriška petrolejska ladja torpedirana

Rim, 5. februar. s. Uradno poročilo iz Washingtona, da je neka nemška podmornica torpedirala v potopila ameriško cisternsko ladjo »Nex«, 126 članov posadke se je rešilo. Usoda ostalih pa še ni znana.

Angleške izgube v Hongkongu

Stockholm, 5. februar. s. Iz Ottawe poroča, da je kanadski minister za obrambo Ralston Izjabil v parlamentu, da so imeli Angleži v Hongkongu okrog 4.000 mrtvih v ranjenih.

Neuspeh ameriške informacijske službe

Tokio, 5. februar. s. V tukajšnjih krogih komentira sporločno ameriškega vojnega ministra, da je bil bivši šef vojaške informacijske službe brigad, general Sherman Miles postavljen na drugo mesto. Poudarja, da je to najboljši dokaz o neuspehu ameriške informacijske službe, posebno v kolikor se tiči nemadnega napada Japoncev na Pearl Harbor.

92 avstralskih pilotov padlo

Stockholm, 5. februar. s. Angleška informacijska agencija poroča iz Melbournia, da je

Egiptovska vladna kriza

razkriva vedno večji notranji razdor

Ankara, 5. februar. s. Kralj Faruk je pričel konzultacije za sestavo nove vlade in je sprejel v avdijenci Nahas Pašo, vodjo vafidistov. Avdijenca je povzročila mnogo pozornosti, ker so vafidisti odklonili sodelovanje v koaliciji vladi. Ne ve se še ali bo Nahas Paša sodeloval z drugimi političnimi voditelji, ali pa bo sestavil vafidistično vladu, toda smatra se ga za politika, ki je dočlenjen do ministrskega predsednika.

Ankara, 5. februar. s. Glede egiptovske vladne krize se doznavajo nekatere podrobnosti in vročki, zaradi katerih je prišlo do ostavke

V Turčiji 2 m snega

Ankara, 5. februar. s. Po vseh iz vilajeta Cijankiri je tamkaj zapadlo 2 metra snega. Lavina, ki je zdržala na vas Curukviram, je porušila 7 hiš. Bilo je 12 smrtnih žrtev in več ranjenih. Reševalni odjelki odstranjujejo sneg.

Ankara, 4. februar. s. Turčija so zajeli silni snežni viharji. V pokrajini Cijankiri je snežna plasti ponekod dosegla višino 2 m. Pri vasi Curukviram se je vdrl plaz, ki je zagrmil 7 stanovanjskih hiš. Pri nesreči je našlo

smrт 12 prebivalcev, večje število pa je bilo ranjenih.

Plazovi v Švici

Bern, 4. februar. s. Za vaso Gurtenellen v Švicarskem kantonu Uri se je vrlji snežni plaz, ki je zasul 12 hiš. V vasi Backenried je prav tako snežni plaz zasul del naselja. Reševalci so izpod snega odklopili 7 trupel ponesrečencev, med katerimi je bilo troje otrok.

Inserirajte v „Sl. Narodu“!

Meščani iščejo zemljo

Meščani že zdaj povražujejo po zemlji za obdelovanje — Nekateri lastniki nočijo oddati zemlje v najem

Ljubljana, 5. februarja
Ko so lani spomladi naši meščani začeli iskati zemljo za obdelovanje, so mnogi v prvem navdušenju radi najeli tudi najbolj zanemarjeno ledino. Nekateri lastniki so zaradi tega začeli še bolj cneiti zemljo ter so skušali izdati čim večjo najemnino. Toda mnogo jih je bilo, ki zemlje sploh niso hoteli oddati v najem, čeprav je sami niso obdelovali. Da bi jim pa nične ne očital skoposti ali samopasnosti, so se izgovarjali, da zemljo potrebujejo za pridelovanje krme, češ, tudi živali morajo dobiti, kar jih gre.

Meščani, ki so imeli lani slabe izkušnje z najemanjem zemelje, so se začeli zanimati že zdaj za primera zemljišča, nekateri so pa sklenili pogodbe že jeseni. V resnici je bilo najbolje najeti zemljo že jeseni, da so jo lahko prekopali ali preorali ter pognojili pred zimno. Ko bodo spomladi številni meščani še iskali zemljo, bo treba že pošteno zavihatih rokave; dela se bo treba lotiti zgodaj, vsekakor ne tako pozno kakor so se ga nekateri lani, ko so sadili krompir šele sred majca ali celo v drugi polovici tega meseca. Lani so se vsa pomladna dela precej zavlekla, ker je zima trajala izredno dolgo. Razen tega pa mnogi novi obdelovalci zemlje vnesti niso mogli dolgo dobiti zemljišč dovolj zgodaj.

Mnogi najmnikni zemlje niso posvetili posebne skrbi obdelovanju zemelje. Misili so, da je dovolj, če zemljo pošteno prekopljajo. Zlasti so se zanašali mnogo preveč na rodotvornost ledin, češ, spočita zemlja dobro rodil tudi brez gnjenja in ledine so posebno primerne za pridelovanje krompirja. Razobaranje je bilo še temu hujše, ker je bila lani za krompir slabec letina, fižol so pa marsiksi unihle uši. Mimo smemo trditi, da so številni meščanski pridelovalci krompirja dobili komaj toliko pridelka, da je bilo povrnjeno same, skupni stroški pa niso bil poplačani. Novinci so imeli tem več stroškov z obdelovanjem, ker so morali kupiti vse, od semena do fižolovih prekelj in orodja za obdelovanje. Lanske izkušnje so bile dragocene in letos bodo marsikomu dobro služile.

Navedljeno ne bo letos med meščani nič manj obdelovalcev zemelje kakor lani, čeprav nekateri ne bodo hoteli več vzetí lopate v roke. Marsikdo se bo letos oprijel obdelovanja zemelje prvič, samo če bo dobil zemljišče v najem. Razumljivo pa je, da obdelovanja ne bodo opustili vsi, ki so imeli lani zelo slabe izkušnje ali clo pri-manjkljaj pri obdelovanju. Številne, ki ho-

cejo rešiti z obdelovanjem zemelje vsaj delno vprašanje prehrane svoje družine, skribi samo, če bodo mogli najeti zemljo. Zato povražujejo po zemljiščih že zdaj. Navedljeno ni prezgodaj; pomisli je treba, da se prihodnjem mesec že začne prva vrtna dela. Upanje je tudi, da bo letosna pomač bolj zgodnja kakor lanska, tako da bodo spomladanska dela končana nekaj tednov bolj zgodaj kakor lani. Obdelovalec mora najeti zemljo čim prej že zaradi tega, da si bo po pravem času preskrbel semen in gnoj. Najbolj skrbne obdelovalec seveda skribi, da bo spomladi že vsa zemlja obdelana v najem in zato si prizadevajo, da bi jo najeli čim prej.

K nekaterim lastnikom neobdelane zemelje, odnosno njihovim zastopnikom prihaja zadnje čase meščani dan za dnev s prošnjami, da bi jim dali zemljišča za obdelovanje. Mnogi lastniki so uvidevni in oddajajo zemljo v najem zelo poceni, nekaj jih je pa celo, ki niso lani zahtevali nobene odškodnine in so tudi letos prizadeleni pomagati revnejšim ljudem. Žal so pa najbolj samopasni nekateri lastniki, ki imajo največ obdelane zemelje in jih ne more nihče pregovoriti, naj bi mu oddali vsaj nekaj pedemljišča. Ni jih niti za najvišjo najemnino. Zemljišče nočijo prepustiti pod nobenim pogojem, četudi bi se najemnik obvezal, da ga bo dobro gnojil ali da bo plačal najemnino s pridekom. Tako kaže, da bodo ostale tudi letos neobdelane senežetki. Lastniki trde, da senožet ni neobdelana zemlja, češ travnik spadajo med kulturno zemljo, ne moreš jih pa dopovedati, da bi bila zemlja lahko mnogo bolj koristno izrabljena, kajti ni vseeno, če na nji prideval voz slabega sena ali nekaj 1000 kg krompirja. Nekateri lastniki se najbrž boje, da bi se ne mogli več otestri najemnikov, če bi jim oddali zemljo v najem. Sicer bi bilo v njihovem interesu, da bi zemljo oddajali enim in istim najemnikom za več let, ker bi stalni obdelovalci zemelji tudi dajali, ne le črpali iz nje. Toda sebešlim lastnikom se zdi najbolje, če sami črpajo iz svoje zemelje, ne da bi ji kaj dajali in ne da bi razmišljali, kaj bi bolje kazalo ukreniti, da bi zemljišče dajalo čim več.

Ali so naslavljali na nekatere samopasne lastnike apele, naj bi ne bili tako zakrnjeni in naj bi ne branili ljudem obdelovalci zemelje. Mnogo ni zaledlo. Zdaj bi bilo treba začeti zopet drezati, toda najbolje bi kazalo najti primernejši način ka-kor, tako da bi res kaj zaledgo.

Spomladanska vrtna dela

O saditvah in setvah v aprilu — Pripravimo si same doma

Ljubljana, 5. februarja.
V okviru vrtinarskega tečaja podružnice Sadarskega in vrtinarskega društva Ljubljana I. je sredni vrtinarski asistent Franc Pirnat nadaljeval svoje zanimivo in osnovno poučno predavanje o spomladanskih delih na vrtu. Kakor vedno, je bila tudi to-krat predavalnica zasedena.

Ker je predavalnik, kakor smo tudi mi že poročali, v prejšnjih predavanjih obdelal dela, ki jih moramo na vrtu opraviti marca, se je srečno zaključno posvetil pred-vsem delom v aprilu, ko že sadimo in sejemo na prostu.

Aprila imamo sadike še v topnih gredah in čim popušča mraz, jih moramo utrje-vati. Dokler je temperatura zraka še pod nivo, topnih gred še ne smemo odpirati, čim se pa dvigne nad ničlo, pa že dvigne-mo okna. Dnevi so vsak dan toplejši in čez dan temperatura naraste na 6 do 8 stopinj. Okna tedaj odkrijemo in pustimo topne grede odkritke do poznih popoldan-skih ur. Paziti pa seveda moramo, da bi nas ne zatolil nenačno mraz, ko se živo srebro znova spusti pod ničlo. Z odkriv-njenjem postanejo sadike utrije, lepo rastejo in so zdrave.

Saditev na prostu opravimo, ko je vreme primerno. Pri tem se ne smemo pre-naglušiti in bomo boljše uspevali, če raje malo potrplimo Kot prve pridejo v pošev za saditev na prostu sadike ohrovka, ki je izmed kapusnic najodpornejši proti mrazu. Sledi mu solata, zelje in kolerabice. Prenaglišči pa se ne smemo s cvetačo, ki je zelo občutljiva za mraz. Ker je njeni se-ma drago, ga moramo ščititi in ne smemo dopustiti, da bi ga nam mraz uničeval.

Ce smo zemljo prekopali že v jeseni, jo sedaj pred saditvijo samo površinsko ob-delamo. Za saditev in vrste pripravimo gre-do tako, da jo na obenih koncih razdelimo na toliko delov, kolikor vrst želimo. Nato napremo vrvico — delo morata opravljati dva — in jo vlečemo sem in tja po po-vršini greda, kakor da bi žagali. Če je zemlja suha, jo pred saditvijo zalijemmo Zalijemo pa tudi greda, s katere jemljemo sadike, da se obdrži na njih čim več zemlje.

Razdalja med vrstami se ravna po vrstah zelenjave. Čim bujejša je rastlina, ki jo bomo sadili, tem manj bomo napravili vrst. Sadimo v oblikib trikotu ali kvadrata. Trikotno sajenje je priporočljivo za mall vrst, ker z njim bolj izrabimo prostor. Kvadratno uporabljamo tam, kjer sadimo na isto gredjo dve vrsti in kjer imamo na raz-polago več zemlje.

O posameznih setvah na prostu, ki jih moramo opraviti v aprilu, naj omenimo naslednje:

Medtem ko smo okrogli grah posejali že marco, sejemo aprila oglati grah. Ta je predvsem primeren za zimsko shrambo ker okrogli prehitro otrdi in ni več okusen. Po višinah rastlin ločimo nizki, srednjevišoki in visoki grah. Važno je to zaradi vrste setve. Nizkega graha posejamo po 6 vrst na gredico, srednjeviškega po 4 in visokega samo dve. Kot najprimernejše sorte priporočajo za užigka ameriški čudež, za srednjeviškega senator in za vi-sokega telefon. Natičje (vejevje, na katerega se rastlina oprime in nasloni) je treba pravilno zatikati, da najde rastlina dovolj opore. Postavljamo ga na obutej strani vrste znotraj vejeje. Obutljiv za mraz je tudi štakorni grah ki ga prav tako sejemo še aprila.

V aprilu sejemo tudi peso v 6 vrst in potrebujemo 10 do 15 gramov semena. Najboljša vrsta je egiptovska. Pese ne smemo sezati pregost. Vsako semo je sestavljenzo iz več jedre, od katerih izkalita vsaj dve, če jih izkali več, jo je treba kasneje razrediti. Za kasneši pridelek za ozimljene sejemo kasneši še enkrat ali dvakrat.

V aprilu opravimo tudi drugo sedev redvice. Solato sejemo tudi v 6 vrst na gredico. Kot prva pride na vrsto maslenka, ki pa ne drži dolgo glave in gre rada v cvet. Za poznejši pridelek posejemo parizerco ali ljubljansko ledeno. Setev pokrijemo plitvo. Rastlinice redčimo in jih uporabimo ali kot berško ali pa za sadike. Prednost solate, ki raste na posejanem mestu je, da napravi globlje korenine in je zaradi tega odpornnejša proti suši. Presajeno solato mo-ramo ob suši bolj zalihati.

Na prostu sejemo tudi por. Na gredici pripravimo 6 vrst in zelo plitve jarke. Kasneje setev primereno, razredčimo. Na vrsto pride tudi novozelandska špinaca, ki se je zelo priljubila, ker obodo rabi. Obnese se nam, če prej nekaj zrn posadimo v lončke, ko se pa razvijejo rastline, poru-jemo vse razen ene v vsakem lončku. Kas-neje jih presadimo na vrt.

Na prostu sejemo tudi loč, na gredici pripravimo 6 vrst in zelo plitve jarke. Kasneje setev primereno, razredčimo. Na vrsto pride tudi novozelandska špinaca, ki se je zelo priljubila, ker obodo rabi. Obnese se nam, če prej nekaj zrn posadimo v lončke, ko se pa razvijejo rastline, poru-jemo vse razen ene v vsakem lončku. Kas-neje jih presadimo na vrt.

O oskrbovanju posajene ali posejane gredice velja omeniti, da je treba sadike zalihati vsak dan, da se rastlinice dobro primejo. V vrsto posajene zalihamo vsako rastlinico posebej, in sicer brez rožice na zaliwalci. Setev povprek zalihamo z rožico v določenih urah s prvo mrlino malčno vodo. Ko se po deževju napravi skorja na gredici, jo je treba zrahljati. Gnojenje z umetnimi gnojili opravimo med vrste, tako da gnojilo ne pride v stik z rastlino. Gno-jila nato z okopavanjem spravimo pod zemljo.

Saditi krompir na vrtu ima pomen le, če imamo dovolj zgoden pridelek. Zato je primerno, da ga damo v predkalitev in plitve zaboje. Izberemo drobne gomolje, večje prerežemo na pol, tako da ostanejo na vsakem kosu 3 do 4 očesa. Semenski krompir edimblo že med rastjo. Določimo najlepše razvitje grme, od teh pa nato izberemo tiste, ki najboljše obrode in dajo lep pridelek. Krompir vložimo v eno plast in mora biti na svetlem. Le tako se namreč razvijejo kratki pravilni kalitki. Ko jemljemo krompir iz zaboje, moramo paziti, da kalitki ne polomimo; krompir vložimo v zemljo tako, da so kalitki obrnjeni na vogar. Sadimo v vrste, ne pregloboko, tako da je zemlja 4 do 5 cm nad gomoljem. Rane sorte krompirja dajo večinoma male pridele, izjema je bintje.

Inseriraj u „Slov. Narodu“

Duce sprejet hrvatskega finančnega ministra

Te dni je Duće sprejet hrvatskega finančnega ministra dr. Vladimira Kosaka, ki se je mudil v Romi na čelu delegacije neodvisne hrvatske države za ureditev najvažnejših gospodarskih vprašanj med Italijo in Hrvatsko. Duće se je z ministrom dr. Košakom zadral v daljšem pogovoru in se podrobno zanimal za najaktualnejša vprašanja hrvatskega gospodarstva.

Hrvatski politiki pri grofu Cianu

Zunanji minister grof Ciano je sprejet v posebni audienci predstavnike gospodarskega odposlanstva neodvisne hrvatske države, ki se je te dni mudil v Rimu. Sprejemu so med drugimi prisostvovali hrvatski finančni minister dr. Vladimir Košak, hrvatski minister za gozdove in rudnike ing. Ivica Frković ter hrvatska državna podatnik dr. Mirko Lamer in ing. Ivo Bulić. Eks. grof Ciano se je živo zanimal za italijansko-hrvatsko gospodarsko sodelovanje in izrazil svoje prepričanje, da bodo tesne in iskrene vezi med obema državama prisestvovale Italiji in vredni hrvatski državni interes. Italija je zato vredna sodelovanja.

Nagrade za rojstvo dvojčkov

Iz Ducevega sklada je Visoki komisari podelil zakoncem Anžič Antonu in Jožefu iz Buzovca 83, obč. Dobrunje, zakoncem Ilic Ivanu in Ceciliiz iz Novega mesta, zakoncem Pollak Matevžu in Štefaniju iz Šoštanj 51, občina Dobrunje in zakoncem Pevec Matiju in Jeri iz Gor. Dola, Št. 32, občina Škocjan, nagrade po 600 oz. 800 lit. o prilikli rojstva dvojčkov.

Zvišanje cen tobaka

Ljubljana, 5. februarja.
Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajinovo odreja na osnovi Kr. zakonskega dekreta z dne 3. maja 1941/XIX st. 291, kr. zakonskega dekreta z dne 19. maja 1941/XIX st. 415, ki je bil spremenjen v zakon 8. avgusta 1941/XIX st. 904, in se na-nasal na ustanovitev monopolja v Ljubljanski pokrajini ter na osnovi ministarskega dekreta z dne 1. junija 1941/XIX sprito potrebe, da se cene tobaka, ki se producira v Ljubljani in v Ljubljanski pokrajini, prilagodi, prilagode cenam Tobaka, ki se prodaja v ostali pokrajini, naslednje po-višanje cen tobaka krajevnega izdejnika, ki se uveljavlja s 5. februarjem 1942 XX.

Tobak za nosiljanje: Burmut od 24 na 28 Lir za kg.

Zvečilni tobak od 60 na 80 Lir za kg.

Rezani tobak: Savski od 110 na 160. Ekstra od 150 na 220, tobak za pipo I/a od 75 na 100, II/a od 55 do 75 Lir za kg.

Cigare: Virginia od 160 na 200, Portoročico od 120 na 180, kratke od 80 na 150 Lir za kg.

Cigaret: Neretva od 240 na 320. Morava od 200 na 260, Zeta od 180 na 220, Ibar od 160 na 180, Drava od 130 na 150 Lir za kg.

Tobacki ekstrakt: V pločevinastih škatkah po 5 kg od 250 na 3, v zaboljih od 1.90 na 2.40 Lir za kg.

Ljubljana, 5. februarja 1942/XX.
Visoki Komisar: Emilio Grazzoli.

Smuči v nevarnosti

Ljubljana, 5. februarja.
Zgodbo o smučeh v nevarnosti smo brali in dan nekje. Neka smučarka opisuje, kako so ji izginile smuči izpred neke go-stilne in prav na koncu, naj bi se smučarji ne ozišali na morebitno prošnje go-stilničarjev, naj ne jemljejo smučk v go-stilničke prostore. Ker ne imenuje kraja niti gostilne, kjer so jizginile smučke, dasi sta med smučarji splošno znana, ju-tudi mi ne bomo imenovali. Pa je pa treba izprekogniti v tej zvezi nekaj besed o smučeh.

Gostilniški prostori so namenjeni gostom, ne pa smučarkam. To bo menda približno celo smučarka, ki misli, da bi lahko smučarji jemljali v gostilne tudi smučke. Ce bi bilo to res, bi jih prav lahko jemali tudi v restavracije, kavarne in morda celo v kino in gledališču. Vsi vermo, da vedno in povsod lahko izginejo smuči na način, kakor ga je opisala naša smučarka. Kakor smuč, pa lahko izgine tudi kolo, trikolica, ali celo koza, krava, vol ali konj. Prijateljev tuje lastnine je na svetu dovolj. Zdaj pa pomislite, kaj bi bilo, če bi jeli ljudje vlačiti v gostilniške prostore, kolesa, trikolice, drobnico in živino? Gostilničarji bi se lepo zahvalili za tako menažarji.

Ce naj obvelja predlog naše smučarke, naj smučarji jemljajo smučke kar s se-boj v gostilniške prostore, potem ne kaže nič drugega, nego obrniti vso stvar tako, da bodo odsejne gostilje pilji in jedli pred gostilnami ali v smuči, smučke bodo pa po-čivale na varnem v gostilniških prostorih. To bi bila po popolni komediji zmešljiva in te si menda smučarji v splošnem ne žele. Smučke spadajo kvečenju v gostilniške veže in tja jih bomo tudi v bodo po-stavljali ne glede na vse nevarnosti. Uglej krajina v gostilni, ki jo omema naša smučarka v svoji zgodbi, nam

Leta 1929 ni bilo tako hudo...

Kako je bilo v resnici med hudo zimo l. 1929 — Januar ni bil mrzljiji kakor letos, precej mrzel je pa bil še februar

Ljubljana, 5. februarja.
Kdaj je bila hujša zima, leta 1929 ali letos? Na to vprašanje zdaj sicer še ne moremo zadovoljivo odgovoriti, ker nas čaka še nekaj tednov zime in nihče ne ve, kakšen bo februar. Lahko pa rečemo, da smo zimo l. 1929 nekoliko preved povzgivali. Bila je res mrzla, toda v splošnem ne bolj kakor letošnja doslej. Letos januarja je bilo nekaj dni celo mnogo bolj mrzlih kakor l. 1929. Ne smemo tudi pozabiti, da se je sedanja zacela zelo zgodaj, med tem ko je bilo tedaj začetek prave zime še po novem letu. Sedanja zima se je začela v resnici že ob koncu oktobra, čeprav je bilo pozneje še precej toplih dni. Zelo mrzlo je bilo tudi že ob koncu decembra; pritiskal je že pravi zimski mraz, čeprav še ni bilo snega. Ce bi imeli tedaj sneg v Ljubljani, bi nas še mnogo bolj zeblo. Sneg je pa tedaj ležal na Dolenjskem in Notranjskem in tam je bilo v nekaterih krajih že tedaj celo mrzleje kakor januarja l. 1929.

Značilnosti zime leta 1929

Zima pred 13 leti se je zacela sorazmerno pozno. Glede na to bi že smeli reči, da ni bila hujša od letošnje; v sedanjem zimi je bilo doslej že več mrzlih dni kakor v tedanji do začetka februarja. Tedanja zima je bila v primeri s sedanjo sorazmerno kratka — trajala je januarja, februarja in v prvi tretjini marca, a med tem časom je bilo celo nekaj južnih dni — toda mraz je trajal vzdolje vseh tednov. Nekaj tednov je pa bili še sorazmerno znošeni, saj tako mrzlih dni, kakrsne smo doživeljili letos in zadnjih tretjinjanuarja, sploh ni bilo. Toda tisto zimo so ljudje prenašali mnogo težje, ker je bilo tedaj tudi mnogo snega, ker je zelo trpel železniški in cestni promet, ker je bilo v mestih veliko pomanjkanje kuriva, pa tudi živeža je začelo primanjkovati in ker so bile posledice zime sploh takoj zelo občutne. Snega je bilo tedaj mnogo več kakor letos. Pogosto so snežni plazovi in veliki zameti na nekaterih zelenicah povsem ustavili promet. Prenovognovki niso imeli pripravljenega dovolj premoga in trgovci se niso mogli zalagati s kurivom sproti, ker niso bili pripravljeni na tako ostro zimo. Predvsem je bilo treba založiti s premogom državne ustanove in železnicu, zato je pa kuriva primanjkovalo za zasebnike. Reči smemo, da so bili ljudje tedaj celo slabše pripravljeni na hudo zimo kakor zdaj. Zima se jim je tedaj zdelala tem hujša tudi zaradi tega, ker so bile prejšnje zime mire. Zadnja leta se pa vrste precej hude zime in ljudje se zdaj bolj skrbno pripravljajo na vsako zimo, zlasti od kar je vojna.

Kako je bilo januarja

Januarja l. 1929 je bilo vreme v prvi polovici meseca precej podobno vremenu

prejšnjega meseca. Vendar je bila letošnja prva polovica malo toplejša. Razlika je tudi v tem, da je letos začelo s snežiti še sredi januarja, med tem ko je l. 1929 snežilo že na novega leta dan in je zapadelo prve dni meseca okrog 30 cm snega. Potem je začel naglo naraščati zračni tlak. Letni maksimum zračnega tlaka je bil tedaj dosezen 9. januarja, najmrzljiji dan tiste zime je pa bil v Ljubljani 3. februarja. Mraz je naraščal počasi; 2. januarja je jutranja temperatura znašala -2° , 3. jan. -3.5° , 4. jan. -2° , 5. jan. -3° . 7. jan. je mraz čez noč popustil in je znašala jutranja temperatura 0.5° . Hujši mraz je začel pritiskati 8. januarja; jutranja temperatura je znašala -10° . Najhujši mraz je bil januarja l. 1929 12., ko je jutranja temperatura (ki pa ni najnižja dnevna temperatura) -21° . V prvi polovici januarja je bila tedaj najnižja dnevna temperatura nižja kakor letos. Najnižja temperatura po posameznih dnevih je bila letos v prvi polovici januarja 15., ko je znašala -18° . Druga polovica januarja je pa bila letos mnogo mrzljija kakor leta 1929. Najnižja jutranja temperatura je bila tedaj 19. januarja, -19° . Letos pa 23. ko je znašala sreda meseca zjutraj -25.8° . Tisti dan je znašala najnižja temperatura na Barju -30° . V D. M. v Polju pa celo -31° . Leta 1929 je pa bilo v drugi polovici januarja nekaj dni mnogo toplejših. Tako je znašala jutranja temperatura 22. januarja -2° in pruhodne dni tudi ni bilo posebno mrzlo. Zato je pa zopet začelo močno snežiti. Snežni zameti so čedalje bolj ovirali ves promet in dan za dnem so se prožili veliki plazovi, ki so ogrožali zelo resno železniške zvezze.

Velike zimske nadloge februarja

Zimskih nadlog pa tedaj januarja se ni bilo konec. Casopis je poročalo dan za dan o snežnih plazovih, zamethi, pomanjkanju kuriva in da v mestih primanjkuje celo vode, ker je zamrznalo mnogo vodovodnih cevi. Zelo mrzli dnevi so bili v začetku februarja, mnogo bolj kakor letos, saj je bil najmrzljiji dan tiste zime, kakor rečeno, 4. februarja. Prvi 14 dni februarja je bil še hud mraz. Najvišja jutranja temperatura je bila 6. februarja, ko je znašala -9° . Mraz je pritiskal zelo do 16. feb., ko se je pa tedaj malo ogrelo, so se začeli prožiti plazovi. Velik plaz je zasul železnično pri Rimskih Toplicah, da je bil nekaj dni ustavljen ves promet. 13. februarja, ko je znašala jutranja temperatura v Ljubljani -20.6° , je povsem zatravnjala Ljubljanicu. Spremenila se je v veliko drsalisiče, ki so se ga mnogi posluževali zlasti v Trnovem.

Polovica Ljubljane brez vode

11. februarja je naš list poročal, da je polovica Ljubljane ostala brez vode, ker

je zamrznilo mnogo vodovodnih cevi. Od mraza so začele pokati tudi glavne cevi, ki niso bile zakopane dovolj globoko pod cestnim površjem. Meščani so pa najbolj trpeči, ker je primanjkovalo zelo kuriva. Prenog je postal v pravem pomenu besede dragocen. Meščani so čakali pred hišami na premogarje, kakor na odrešenike. Ljudje so lahko tedaj kupovali kurivo samo po vrečah. Drva so dovažali v mesto le redki kmetje (podražila so se na 170 do 172 din) in meščani so jih čakali na cestah zunaj mesta, da so jih prestrelili. Trgovci s kurivom so prodajali premog, če so ga sploh imeli, le po vrečah, da so lahko ustregli čim številnejšim odjemalcem. Trboveljski kosovec je bil tedaj po 30 din 50 kg (vreča), kočevski po 26. avstrijski po 43, angleški pa po 42.5 in Šlezijski po 45. Trgovci so se pritoževali nad številnim tativinam premoga na kolodvoru. Ljudje so jih pokrali mnogo premoga iz vagonov na tovornem kolodvoru. V belnico so sprejemali številne deželane pa tudi meščane, ki so nevarno ozebeli. Nekateri so izgubili uhi, drugi prste na nogah, nekemu detetu so pa moral celo odrezati stopalo. Vse to je ostalo ljudem seveda v neprijetnem spominu, zato se jim je zdelala zima l. 1929 tako strašna. Toda 25. februarja je nastopilo že južno vreme. Tisti dan je znašala jutranja temperatura v Ljubljani 2° . Začeli so se zopet prožiti plazovi. V začetku marca je mraz čez noč popustil, a ni bilo več tako hudo. Najnižja jutranja temperatura je znašala 4. marca -10° .

Letos povprečna januarska temperatura zelo nizka

Da je bilo letos še hujše kakor leta 1929, vsaj januarja ali do februarja, čeprav nekaterih zimskih nadlog ni bilo toliko — ali smo jih pa znali bolj prenašati — sprevidimo že po tem, da je znašala povprečna mesečna temperatura januarja -7.6° . Kaj to pomeni, sprevidite šele iz tega, če vam povemo, da znašala temperatura povprečno v Ljubljani januarja v dobi od 1. 1864 do 1940 -2.1° . Lam je znašala povprečna mesečna temperatura januarja -2.9° ter je bila torej tudi pod povprečkom. Letošnja razlika med povprečkom je pa izredno velika, saj znaša 5.7° . Zdaj pa seveda še ne moremo napovedovati, ali bo mrzel tudi februar ali ne. Toda, četudi bo mnogo toplejši kakor l. 1929, se bo letosinja zima, vsaj po številu mrzlih dni in zelo nizkih temperaturah lahko merila z zimo leta 1929, ko je povprečna januarska temperatura znašala -6.9 ter je bila za 0.9° višja kakor letos januarja.

nemškega življa v Zagrebu na čelu z generalom von Gleise-Horsteina ter predstavniki italijanske kolonije v Zagrebu na čelu s poslanikom Casertanom in generalom Oxiilio. Na svečani prireditvi je imel zlasti pomemben govor nemški poslanik pri vladu neodvisne hrvaške države von Kasche, ki je poudarjal tesno nemško-hrvatsko prijateljstvo.

Ureditev Begejskega komita. Predsedstvo mestne občine v Petrovgradu je sklemilo, da bo ob Begeju, ki teče skozi Petrovgrad, zgradilo posebno pristanišče. Pristaniške naprave ob Begeju v Petrovgradu ne bodo važne samo zaradi nove водne poti, ampak tudi zaradi tega, ker bodo v bodoče preprečevale poplavne mesta in okolice. Petrovgrad s svojim zelo obsežnim zaledjem bo z novim pristaniščem ob Begeju tudi z gospodarskega stališča veliko pridobil.

»Völkischer Beobachter« o hrvatskem gospodarstvu. Znanici nemški »Völkischer Beobachter« je te dni objavil obširen članek o hrvatskem gospodarstvu, ki je v njem pisec med drugim omenil, da imajo sicer na Hrvatskem zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Zagrebu, Osijeku, Bačnu Luku, Sarajevu in Dubrovniku, vendar pa vprašanje denarnih zavodov, hrvašnic in zavarovalnih družb doslej še ni bilo na primeren način urejeno. »Völkischer Beobachter« nadalje napoveduje, da bodo sedanje ločene zbornice na Hrvatskem spet združene in da bodo tudi banke, hrvašnice in zavarovalne družbe dobile svoje zbornice, ki bo imela centralo v Zagrebu, podružnice pa v Sarajevu in Dubrovniku.

Gospodinje, ki rabijo Gospodinjski koledar so z njim zelo zadovoljive. On jim je pri gospodinjstvu in pri kuhi s svojimi recepti najboljši pritom. Ako ga še nimate ga takoj kupite, ker zaloga počaja. Cena Lit. 20.—. Dobri se v knjigarni Tiškovne zadruge v Ljubljani, Selenburgova ulica.

Nesreča. Včeraj so prepeljali v ljubljansko bolnico naslednje 4 ponesrečence. Drago Kosmač, 5letni sin posetnika z Ježice, je zvrnil vase vrelo kavo in se močno opelkel po trebuhi. — Boris Marolt, 16letni dijak iz Ljubljane si je včeraj pri smučanju zlomil levo nogo. — Matija Marjetič, ruder, zaposlen pri kočevskem premočniku, je delal na dnevnem kopu; nanj se je usula zemlja in ga tako močno stisnila, da ima nalomljena rebra. — Jože Zupančič, 22letni sin posetnika iz Hrastnika pri Stični je našal galih hode na voz; hlod se mu je zvalil na levico in mu je zlomilo.

Iz Ljubljane

— Ij Posnemajte! Iz ekspenzarija zapuščinske razprave po pok. Alojziju Vodniku je daroval odvetnik dr. Feodor Pogačnik socialnemu odboru RK 3.000 lir.

— Ij Za mestne revje je daroval I. a letnik trgovske akademije 50 lir v počasitev pok. ge. Marije Maigaj; ga Natalija Wildmann je pa nakazala 100 lir namesto cvetja na krsto ge. Marije Zalokar iz Podseča; gradbeni direktor v p. g. inž. Anton Klinar je pa podaril 100 lir namesto cvetja na krsto svojega prijatelja, magistratnega ravnatelja v p. g. Ivana Šeška. Mestno poglavarstvo izreka vsem dobrotnikom najtoplješča zahvalo tudi v imenu podprtih. Počitne rajne z dobrimi dell!

— Ij V Galeriji Obresnel so v začetku časa umetnostne razstave na dnevnem redu. Druga pa drugo se vrstijo. Razstavi mojstrov impresionistov je sledila Mušičeva razstava, zdaj pa sta svoja dela razstavila brata Drago in Nande Vidmar, ki že delj časa nata postavila svojih del na ogled. Trideset uspehlih slik dokazuje, da sta zadnji čas marljivo delala. Njiju olja povedejo obiskovalca po naši deželi; po vaseh, po poljih, travnikih in v gozdove. Razstavu si je ogledalo že mnogo ljubiteljev likovne umetnosti. Ostali naj pohitro, ker bo trajala samo do srede februarja. Ogled do podnevin in popoldne.

— Ij Reklamacije zaradi nedostavljenih februarških živilskih nakaznic bo kartotekni odsek mestnega preskrbavnega urada sprejemal izključno samo do 10. februarja. Zato naj se vsi, ki morda še niso dobili živilskih kart za mesec februar, čimprej zglašate v veliki dvorani Mestnega doma v Ladištraju, kjer bodo takoj opravili, ker ni prav nobenega navala.

— Ij Razpis ustanov mesta Ljubljane. Sest ustanov za učence ali učenke tehnične srednje šole in eno mesto za učence ali učenke delovodske, moške in ženske obretniške v Ljubljani je razpisalo ljubljansko mestno poglavarstvo. Vsaka ustanova znaša po 330 L na leto. Pogoji za podeželje ustanov so razvidni iz razpisa na mestni uradni deski in na šolski deski ravnateljstva drži tehnične srednje šole.

— Ij Razpis ustanov mesta Ljubljane. Sest ustanov za učence ali učenke tehnične srednje šole in eno mesto za učence ali učenke delovodske, moške in ženske obretniške v Ljubljani je razpisalo ljubljansko mestno poglavarstvo. Vsaka ustanova znaša po 330 L na leto. Pogoji za podeželje ustanov so razvidni iz razpisa na mestni uradni deski in na šolski deski ravnateljstva drži tehnične srednje šole.

— Ij Pripravite fotografije za pravkar uvedene oseb izkaznice. Kdo mora ali želi imeti osebno izkaznico, bo moral predložiti tri enake fotografije v velikosti 4.5×5 cm.

Slike morajo biti doprsne in brez klobuka. Spet pa opozarjam, naj ljudje še ne hođajo na magistrat po nakaznice, ker jih še ni začel izdajati. V ljubljanskih dnevnikih je bilo občinstvo obveščeno, kdaj in kje bo izdajati.

— Ij O violinstki Pini Carmirelli, ki bo koncertirala jutri zvezčev v veliki Filharmoniji, dvorani so priobčili naši dnevniki ob prijeli njenega lanskega koncerta v Ljubljani med drugim tudi naslednjeno oceno: Pina Carmirelli je se odlično prestavila našemu koncertnemu občinstvu. Njena tehniko tako v obvladanju loka, kakor tehnična komplikacija je na prav virtuozični visini. Ton sam je širok, pol in zvenec ter upošteva kristalizacijo vseh potrebnih finis in nians. Njen koncert je bil na redki umetniški visini in je nudil poln estetski užitek. Tako je violinstka povsem zasluzeno dosegla izredno navdušenje in priznanje, in vsi smo se ločili s koncerta z željo, da bi jo imeli priljubo še slišati. Koncert z izbranim sporedom bo jutri zvezčev na $1/4$.

— Ij P. Gotovčeve »Morane« v Hannoveru. Opozorjava hrvatskega skladatelja Jakoba Gotovča »Morane«, ki jo prav dobro poznajo tudi Ljubljanci in ki je pri nas dosegla najlepši uspeh, bodo že v kratkem izvajali tudi v Nemčiji, in sicer v hannoverskem opernem gledališču. Predstava v Hannoveru bo hkrati krstna predstava Gotovčeve »Morane« na deskah nemških gledališč.

— Ij Zatemnitve od 19.30 do 7.30. V Miljanu je pokrajinski odbor za zaščito pred zračnimi napadi razglasil, da bo zatemnitve odsljek trajala v skladu s predpisi Notranjega ministra od 19.30 do 7.30 zjutraj. Nova odredba velja do našega dne.

— Ij Proslava nemškega praznika v Zagrebu. Tudi Zagreb je srečano proslavljen deveto občinstvo, odkar je Hitler prevzel oblast v Nemčiji. Svečene proslave so se udeležili predstavniki hrvatske vlade, med njimi tudi hrvatski zunanji minister dr. Mladen Lorković, daje predstavniki

klavirja. Poje opera pevka gdč. Valentina Heybalova, pri klavirju Bojan Adamčič. 3) Skerjanc: Tri skladbe za godalni orkester. 4) Faure: Andante moderato za klavir in godalni orkester. 5) Bach: Koncert za dve violin in godalni orkester. Violine solo igrač Leon Pfeifer in Albert Dernelj. Zacetek koncerta točno ob $1/4$. zvezčev. Predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice.

Radio Ljubljana

PETEK, 6. JANUARJA 1942-XX.

7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Slovenska glasba, v odmoru napoved časa. 8.15: Poročila v italijansčini. 12.15: Koncert sopranistke Drage Sok in tenorista Antonia Sladoljeva, pri klavirju Marijan Lipovšek. 12.40: Pesmi in melodije. 13: Napoved časa — poročila v italijansčini. 13.15: Komunike glavnega stana Oboroženih sil v slovenščini. 13.17: Ljubljanski radijski orkester pod vodstvom D. M. Sijanca: pesma glasba.

Ljubljana in njene gostilne

V Ljubljani smo do nedavnega imeli nad 370 gostinskih obratov

Ljubljana, 5. februarja. Ko smo nedavno objavili obšren članek o ljubljanskih kavarnah, se je Ljubljancanom zdele kar neverjetno, da jih Ljubljana premore 20. Ko so prebirali njihove imena, so se prepričali, da smo imeli prav: v Ljubljani imamo marsikaj, česar v drugih mestih nimajo, pa imamo med drugimi tudi kavarne, ki niso nititi po zunanjosti, nititi po notranjosti, še manj pa po postrežbi podobne kavarnam.

Ko bomo zdaj omenili število gostinskih obratov vseh vrst v Ljubljani, ki jih je trenutno 343, nedavno še pa smo jih imeli kar 370, bodo Ljubljancan: spet nejverno zmajevali z glavami. Kijub temu pa je ta številka resnična in izpričuje najmanj to, da poteka pol ljubljanskega življenja v gostinskih obratih, ki so prav za prav naš drugi dom.

Ljubljanski gostinski obrati so razdeljeni v 4 kategorije. Prvi dve sta se poseljeli razdeljeni v 3 skupine: hotele, kavarne in restavrnate, tretja kategorija je razdeljena le v dve skupini: gostilne ter bufete in okrepečalnice, četrta kategorija pa kar v 4 skupine: bufete, ljudske kuhinje, zdravljake in krme.

Med odličniki

Kakor se v I. razredu na vlakih in parnikih po navadi vozijo samo odličniki, večinoma seveda brezplačno, so tudi v I. kategoriji gostinskih obratov najboljši obrati, ki jih imamo - ljubljanskim razmeram primerno - kar precej.

V skupini hotelov te kategorije so samo trije, in sicer Union, Slon ter Metropol. Pri Slonu in Metropolu moramo kot zanimivost omeniti, da spadata prav za prav v 2 različni kategoriji: novi stavbi obeh hotelov sta v I. kategoriji, stara traka pa v III., čeravno nista neudobno opremljena.

V skupini kavarn I. kategorije jih je 9. Med njimi so Union, Emona, Evropa, Prešern, Slon, Metropol, Nebotičnik, Tabor in Majcen za Bežigradom.

V skupini najboljših ljubljanskih restavrnatih jih je 7, in sicer Union, Slon, Metropol, Strukelj, Majcnov Kolodvorski restavrant, Siamič in Emona, ki pa zdaj ne obratuje, ker so bili njeni kletni proti uporabljeni za zaklonišče.

Pravi Ljubljancan, ki pozna Ljubljano, njene gostinske obrate in njihove goste, mora priznati, da so med našimi gostinskimi odličniki res te tisti, ki medjne spadajo.

V drugem razredu

IV. razred je na žičnicah, kjer ga poznajo, zaseden bolj skromno in je tudi

Kakor smo že omenili, je III. kategorija razdeljena na 2 skupini: gostilne ter okrepečalnice in bufeti. V prvi skupini je 219 gostinskih obratov, v drugi pa samo 8.

Gostilne te skupine ne moremo našteti, ker bi bil njihov seznam preobsežen, omenimo pa lahko le to, da so prava podoba III. razreda na naših vlakih. Ljubljancan najraje posedajo v gostilnah III. kategorije, ki so menda najbolj domači in našemu srcu najbolj priraste. V tej kategoriji ozirou skupini: je celo vrsta stacionarnih ljubljanskih gostiln, ki naj od njih imenuje vsaj najbolj znane: »Pri fajmoštru«, »Pri kolovratu«, »Pri sedmici«, gostilni Maček in druge. Od vseh je po starosti slavi in po svojem popularnem gospodarju najbolj znana gostilna Maček v Krojaški ulici, in sicer še z tistih špotljivih časov, ko so politiki tako radi mahnili »um Maček dem Weltberühmt - tam za vodo«. Lastnika te gostilne g. Josipa Mačka steje tudi ljubljansko Združenje gostilniških podjetij med svoje častitljive člane, saj je član njegovega upravnega odbora nepretrgoma že nad 30 let.

Precej ljubljanskih gostiln III. kategorije nudi svojim gostom tudi prenošča. Med njimi so Brenčič v Florjanski cesti, Češnjar na Dolenski cesti, Dajinc v Kolodvorski ulici, Deu (Amerikanec) v Florjanski ulici, Kajfež prav tako v Florjanski ulici, Lontar v Kolodvorski ulici, Majcen na Žlanski cesti in Sorn v Kolodvorskih ulicah. V III. kategoriji: imamo torej tudi 8 skromnih »hotellov«, ki pa so kljub svoji skromnosti zaradi nizkih cen zmereno prenapolnjeni.

V skupini bufetov in okrepečalnic III. kategorije so Kham na Kongresnem trgu, Kajfež na Cesti Šoške divizije, Rio v Sečenburgovici ulici, Daj-dam bufet Slon, Slatičev bufet ter bufeta Vesel na Miklošičevi cesti in Košak v Prešernovi ulici.

V četrtem razredu

IV. razred je na žičnicah, kjer ga poznajo, zaseden bolj skromno in je tudi

število gostinskih obratov v Ljubljani v IV. kategoriji neznatnejše. V skupini bufetov je 45, v skupini ljudskih kuhinj 9, v skupini zdravljakov 3, v skupini krčem pa 15 obratov.

Med bufeti zadnje kategorije so bolj znani Janez Slavko na ljubljanski promenadi, Janez Rudolf v Židovski ulici, Buzolli Ivan v Lingarjevi ulici in Pezdir Ivan v Gradišču.

Zdravljake, ki spadajo prav tako v IV. kategorijo, imamo v Ljubljani samo 3. in sicer zdravljak Pelicon v Wolfovi ulici, zdravljak Stular na Tyrševi cesti in zdravljak Mahovič na Tržaški cesti.

Največ - 9 - je ljudskih kuhenj, ki so precej enakomerno razdeljene po vseh delih mesta. V skupino ljudskih kuhinj spadajo Čizov v Vegovi ulici, Delavska kuhinja na Miklošičevi, Dolenska kuhinja na Kongresnem trgu, Hitt in Florjanski ulici, Fornezz in Kolodvorski ulici, Kmetič (Nova kuhinja) na promenadi, Podstudenšek v Florjanski ulici, Vrh, ki ima svoj obrat Pred škofijo in Zadnik v Strelški ulici.

Krčem, kakor smo že omenili, imamo v Ljubljani samo 15.

Med pozabljenskimi

Med pozabljenske ljubljanske gostinske obrate moramo šteti tiste, ki so bili v zadnjem času začasno ali za stalno ukinjeni. Med bolj znanimi v tej posebni skupini moramo omeniti kavarno Stritar na Vidovdanski cesti, hotel-restavrant Bellaveue na Stajerčevem griču (Ljubljana), ki poznajo naziv Stajerčev grič so menjala zelo redki, ki pa je spet odprt in kamor bodo Ljubljanci spet radi romali v pomladnih in poletnih mesecih.

V skupini začasno ukinjenih gostinskih obratov v Ljubljani jih je 27.

Malo vpogleda v življenje ljubljanskih gostiln, njihovih stalnih omisij in drugih gostov pa prihodnjič.

Čudna so pota izumov

Siromašen tirolski krojač je izumil šivalni stroj, ki se je z njim obogatil Američan Howe

V takratnem tirolskem velikem mestu Kufstein je živel približno pred 150 leti kralj Josef Madersperger. Rojen je bil 6. oktobra 1768 in tuli njegov oče je bil krojač. Krojaštvo je bilo takrat sploh obrt, ki se je večinoma pododelovala iz roda v rod. Pozejne se je družina Madersperger preselila na Dunaj, kjer je imel sin po očetovi smrti skromno krojačnico v nekem predmetstvu. V začetku preteklega stoletja je prisel na misel izumiti mehanizem, ki naj bi nadomeščal pri šivanju kretanje krojačeve roke.

zelen je in gladoval, da bi zbral sredstva za svoj izum. Svoj šivalni stroj je izpopolnil s tem, da je priključil mehanizmu čolniček, premikajoč se s tem in tja, da je opremil šivanko samo z eno konico in preložil uho tik pod njo. Iz lesa, železa in lepenke je izdelal nov model in ga zboljšal s tem, da je uvedel takozvan veržen v boddilj. Šele tedaj je bil njegov izum popoln. To je bil prvi zares uporablj šivalni stroj na svetu. Ta izredno važni izum je dobilo cloveštvo leta 1814.

Toda Maderspergerjev boj za izboljšanje šivalnega stroja, zlasti pa za priznanje v javnosti in za priznane plati, se je nadalej. 32 let se je ubogi krojač boril v duhajskem predmetstvu, trpel je pomanjkanje, da bi podaril cloveštvu šivalni stroj. Ko je slednjic dobil od države privilegij za svoj izum, so mu zapretili z zaplebo njegovega skromnega premoženja, ker ni mogel platičati prispevkov za državni privilegij. Ko je razkazal svoj izpopolnjen šivalni stroj na Dunaju povabiljeni gostom, med katerimi je bil celo nek nadvojvod, so vse strmele nad njegovim genialnim izumom. Toda namesto takoj zelo potrebnega in zažljene denarja je dobil ubogi krojač - kolajno.

Mož je bil preveč skromen, da bi znal iz svojega važnega in prizanega izuma kovati dobitček. Zato so poskrbeli drugi, kjer je ob takih prilikah pak običajno. Med prvim je bil Američan Elias Howe, ki je znal 30 let po Maderspergerjevih poskuših kapitalizirati šivalni stroj, tako da je obogatel, docim je moral biti pravi izumitelj. Madersperger sprejet v dunajsko sirotišnico, kjer je 2. oktobra 1850 zapuščen in pozabil umrl. Iz Amerike je prisel potem Maderspergerjev izum nazaj v Evropo in leta 1855, so začeli v Nemčiji industrijsko izdelovati šivalne stroje.

Izumitelj šivalnega stroja je dobil svoje zadoščenje šele po smrti v obliku spomenika, kjer se je zgodilo že z neštetimi izumitelji. Njegov spomenik stoji v Kufsteinu in priča o izumu, ki si brez njega zdaj ne moremo misljiti niti tekstilne industrije, niti moderne oblike.

Inseriraj v „Slov. Narodu“

Več let je delal poskuse, končno je pa le izdelal prvi model. To je bil najprimitveniški šivalni stroj, ki je napravljen v majhni okrog 100 vboldiljov. Toda nitka je bila le kratka in treba jo je bilo pogosto obnavljati. V primeri z ročnim delom je bilo to zelo malo, v primeri z sedanjim šivalnim strojem, ki napravi do 4.000 vboldiljov v minutu, je bil to zelo skromen začetek.

Josef Madersperger je bil stromak, ki ni imel niti denarja, niti tehničnih sposobnosti, da bi svojo idejo primerno razvijal. Delal je leta za letom na njeni izpopolnitvi, pre-

je bil danes v redingoti, je bil zamenjal svoj imenitni širokokrajnik z dostojanstveno »melono«. Poziv je bilo, popoldne, in tišina na obrobnih celistih je bila skoraj grobna; dresanje spremjevalcev, hrlejanje taksijev, ki so počasi vozili naprej, škrpanje kočij — vse to je dajalo sprevod nekajno tožno ubranost, in ta ubranost je prehajala tudi na mnogoč, ki je vrela iz sošednih hiš na pločnike, da bi se nagledala imenitnikov in preštela vence, koliko jih je.

V polmravnici cerkvi je doktor Milton, ki je na cestis, ves čas stopal včas Richarda, zgrešil komisarja in ga do konca opravila ni mogel več najti, naj se je še toliko obračal in ogledoval.

Richard je bil namreč skrivaj zapustil cerkev in se vrnil v viho na Inkermannovem bulvarju.

Zvesti nadzornik Harpe je stal še vedno na svojem mestu, na hodniku, ki je vodil v rastlinjak. Ko je zagledal starešino, se je takoj oglasil, kjer da prehiteti njegovo vprašanje:

»Ne snoči ne davi ni mogel nihče v hišo, izvzemši osebe, ki so prišle z vami vred v trenutku dvignjenja krste.«

Ceprav ni imel komisar nobenega vzroka dvomiti o tem, kar mu je javil stari pomočnik, je vendar naglo obšel vse sobe v vihi in vprašal, ko se je vrnil v pritičje: »Sobarev naslov imaš?«

»Da. Hotel Neuilly... mebliran gostinec tam ne kje na Avenue des Ternes...«

»Si bil tu, ko je odhajal?«

Urejuje Josip Zupančič — Za Narodno tiskarno Fran Jeran — Za inseratni del lista: Ljubomir Volčič — Vsi v Ljubljani

Pojasnila k racionirani prodaji tekstilnega blaga

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajinijo je k navodilom za racionirano prodajo tekstilnega blaga, oblačilnih predmetov in obutev izdal okrožnico z dne 24. januarja, ki pojasnjuje naslednje:

Prodaja starih preprogov

V nekaterih listih je bila priobčena vest, da trgovci lahko prodajo stare preproge brez odzvema odrezkov osebnih oblačilnih izkaznic. Ta informacija je bila podlagi. Zato opozarja okrožnica, da predvidajo zakonska določila prosto prodajo samo pri ponosnih oblikah in se to z omejitvijo na tvrdke, ki imajo za takov trgovino.

Dobava sušanca

Druga okrožnica z dne 23. januarja izpopoljuje prejšnjo okrožnico glede dobave sušanca. Dobava sušanca industrijskim, obrtnim in trgovinskim tvrdkam vršijo industrijska podjetja neposredno. Trgovinska industrijska zbornica izdaja listino sama dobavnic, na podlagi oddajnih odrezkov (s črkami). S temi nabavnicami si trgovci nabavijo sušanca pri tvornicah.

Pokrajinske industrijske in obrtnische organizacije izdajajo kot pooblaščenec Fašistične industrijske konfederacije industrijskim in obrtnim tvrdkam oddajne naročilice, s katerimi si tvrdke oskrbe sušanca pri industriji, ali v trgovini. Oddajne naročilice mora videti: Zbornica za trgovino in industrijo. Ce si tvrdke nabavijo sušanca pri trgovcih, tedaj porabijo trgovci to »oddajne naročilnice« ne posredno za lastne nabave in jih predlagajo predstavniku, ki je predstavljena neposredno izdelovalcem sušanca, ne

da bi jih morala prej trgovska in industrijska zbornica spremeniti v nabavnice (s tem se spreminja zadnji odstavek točke 1. okrožnice z dne 11. decembra 1941).

Pri dobavah skupnim gospodinjstvom (ustanovam, bolnišnicam, goščnam) ter ustanovam, bolnišnicam, goščnam, ter oblačila mora Trgovinsko industrijska zbornica presojeti prošnje po najstrožjih kriterijih. Pri dobavi skupnim gospodinjstvom se mora držati navodil iz okrožnice z dne 9. januarja t. l. Zlasti je treba vpoštovati število oseb, tako da se skupnemu gospodinjstvu nakaze ista kolitina, ki bi pripadala članom v posameznih četrtetjih, če bi imeli oblačilne izkaznice. Ko se to ugotovi, predloži zbornica prošnje s skupnimi podatki Državni fašistični industrijski konfederaciji v Rimu, ki nato preskrbi, da pristojne pokrajinske organizacije izdajo posilicem ustrezajoče »oddajne naročilnice«.

Kar se tiče preskrbe sušanca ustanovam, ki spadajo v področje vojnega ministra, mornarice, finančnega in prometnega ministra, ženskih šolah za poučenec itd. se je treba držati določilo okrožnice z dne 11. decembra 1941.

Glede na poseben sistem razdeljevanja in nadzorstvo oddaje sušanca, po katere izdelovalci lahko oddajajo sušance na podlagi predloženih nabavnic ali na podlagi »oddajnih naročilnic«, ki jih izdajo pokrajinske industrijske in obrtnische organizacije, so izdelovalci sušanca oproščeni dolžnosti glede prijave kupoprodajnih pogodb in pošiljk.

Tobačne karte v Nemčiji

Poročali smo že, da bodo uvedene v Nemčiji tobačne karte, ki bo z njimi delno racionirana potrošnja tobaka in tobačnih izdelkov. Proizvodnja tobačnih izdelkov v Nemčiji je bila doslej povprečno na prevojni višini, čeprav se je uvoz tobaka iz inozemstva do zacetka vse znatno zmanjšal, če so navzicle temu nastale gotove težkoče v prekrbi prebijalstva s tobačnimi izdelki je bilo krivo večje povpraševanje in pa prvenstveno prekrba vojske ter prometne težkočke.

Tobačne karte dobre moški stari nad 18 let in sicer v obliku kontrolnih izkaznic, opremljenih z dnevнимi odrezki. Z njimi bodo lahko kupovali tobak v poljubni traki ali pa tudi v gostilnah in kantinah. Ženske, stare nad 15 let, dobre tudi tobačne karte, na katere bodo dobivali samo polovico tobaka karko moški. Vojaki v zaledju dobre tobačne karte kakor civilni moški. Iz tehničnih razlogov se izd